

Sygn. akt II CZ 96/15

POSTANOWIENIE

Dnia 29 stycznia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marta Romańska (przewodniczący)

SSN Iwona Koper

SSN Hubert Wrzeszcz (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa E. S.

przeciwko H. S.

o ustanowienie rozdzielności majątkowej,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 29 stycznia 2016 r.,

zażalenia pozwanego

na postanowienie Sądu Okręgowego w P.

z dnia 9 lipca 2015 r.,

uchyla zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 9 lipca 2015 r. Sąd Okręgowy w P. odrzucił apelację pozwanego i orzekł o kosztach postępowania odwoławczego.

Z uzasadnienia postanowienia wynika, że Sąd Rejonowy w P. wyrokiem z dnia 29 stycznia 2015 r. – zgodnie z żądaniem pozwu – ustanowił z dniem 7 lipca 2014 r. rozdzielność majątkową małż. E. S. i H. S. W apelacji od tego wyroku pozwany, który przed Sądem pierwszej instancji domagał się oddalenia powództwa, wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania bądź o zmianę zaskarżonego wyroku i ustanowienie rozdzielności majątkowej z dniem 1 stycznia 2008 r. W ocenie Sądu odwoławczego należało uznać – wobec treści pozwu i stanowiska pozwanego w postępowaniu w pierwszej instancji – że zgłoszone dopiero w apelacji żądanie ustanowienia rozdzielności z datą wcześniejszą niż data wniesienia pozwu stanowi „jakościowo nowe żądanie”, niedopuszczalne w postępowaniu apelacyjnym, uzasadniające odrzucenie apelacji na podstawie art. 373 k.p.c.

W zażaleniu pełnomocnik pozwanego, zarzucając naruszenie art. 370, art. 373 i art. 383 k.p.c., wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W piśmiennictwie przyjmuje się, że na postępowanie apelacyjne składają się trzy stadia: wstępne, rozpoznawcze i orzecznicze. Stadium wstępne, zgodnie z rolami rozpisanymi przez ustawodawcę, rozpoczyna sąd pierwszej instancji (art. 370 k.p.c.), a następnie realizuje je sąd drugiej instancji (art. 373 k.p.c.). Zakres podejmowanych na tym etapie czynności sprawdzających i przygotowawczych jest stosunkowo szeroki i ma istotny walor procesowy, niemniej jednak dotyczy on jedynie aspektu formalnego, a nie merytorycznego apelacji. Celem przeprowadzanego przez sąd pierwszej instancji postępowania wstępnego jest wyjaśnienie szeroko pojmowanej kwestii dopuszczalności apelacji, chodzi bowiem nie tylko o skontrolowanie, czy apelacja spełnia wymagania formalne (art. 368 k.p.c.) i fiskalne oraz czy wniesiono ją w terminie (art. 369 k.p.c.), ale także czy w konkretnej sytuacji jest ona dopuszczalna pod względem przedmiotowym, tzn. czy dany wyrok podlega zaskarżeniu apelacyjnemu, oraz pod względem podmiotowym, tzn. z punktu widzenia formalnej legitymacji skarżącego.

Czynności sprawdzające, które mają na celu wyjaśnienie dopuszczalności apelacji w szerokim znaczeniu tego słowa, wykonuje także sąd drugiej instancji. Stanowią one w istocie postępowanie kontrolne w stosunku do postępowania wstępnego przeprowadzonego przez Sąd pierwszej instancji. Ich zakres jest jednak szerszy, ponieważ obejmuje także podjęcie decyzji, jak apelacja ma być rozpoznana, a zwłaszcza, czy wchodzi w rachubę wyznaczenie posiedzenia jawnego, czy rozprawy.

Mając na względzie powyższe, należy podzielić zarzut skarżącego, że Sąd odwoławczy odrzucił apelację pozwanego z naruszeniem wskazanych w zażaleniu przepisów regulujących zakres stadium wstępnego postępowania apelacyjnego, wskazana bowiem przyczyna odrzucenia apelacji nie należy do czynności sprawdzających i przygotowawczych mających na celu zbadania dopuszczalności apelacji w wyżej przedstawionym rozumieniu. Z tych powodów również ewentualne naruszenie art. 383 k.p.c., wyrażającego ogólną zasadę, że zakres przedmiotowy rozpoznania sprawy przez sąd drugiej instancji nie może przekraczać zakresu przedmiotowego rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawy przez sąd pierwszej instancji, nie uzasadniało odrzucenia apelacji (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 2001, I PZ 22/01, OSNP 2003, nr 10, poz. 255, i z dnia 9 maja 2014 r., I PZ 3/14, nie publ.).

Z przedstawionych powodów Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji postanowienia (art. 398¹⁵ § 1 w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.).